



Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning  
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i  
internasjonale operasjoner

---

Adressefelt

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

### VEDTAK

**Klagesak nr.:** 15/2019

**Klager:** [REDACTED]

**Klagers prosessfullmektig:** Advokat Nora Løvøi Bjørnstad

**Klagen gjelder:** Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22  
nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

**Beslutningsdato:** 15. juni 2021

**I behandlingen har deltatt:** Nora Lund Lefdal  
Marianne Abeler  
Tor Gunnar Framnes  
Anders Grindaker

**Konklusjon:** Klagen tas ikke til følge. Salærkravet dekkes delvis.

## 1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt klager, er født ██████████. Han vokste opp ██████████ i ██████████ sammen med sine foreldre og sin yngre bror. Da klager var ██████████ år gammel dro familien til farens hjemland, ██████████.

Klager trivdes ikke i ██████████. Da han var ██████████ år gammel flyttet han til besteforeldrene. Da han kom tilbake til Norge fullførte han ungdomsskolen, før han begynte på videregående. Han avbrøt videregående opplæring etter ett år, fordi det var behov for arbeidskraft på ██████████.

Fra ██████████ jobbet klager i ██████████, innenfor ██████████, som ██████████ og som ██████████. Han hadde lav inntekt i disse årene.

Klager tjenestegjorde i ██████████ fra mai til november ██████████. Her tjenestegjorde han som sjåfør. Under tjenesten brakk klager ankelen, og var sykemeldt i to måneder fra 20. juli til 17. september. I egenerklæringsskjemaet etter tjenesten, er tjenesten beskrevet som «nokså lett». Klager krysser av for at han var «helt frisk» og ikke har opplevd sterke psykiske belastninger.

Etter endt tjeneste fortsatte klager å jobbe som ██████████, ██████████ og på ██████████. Han ble sykemeldt høsten ██████████. I henhold til sakens dokumenter skyldes sykemeldingen ryggsmarter. Av dokumentene fremgår at klager oppsøkte lege med sine ryggplager første gang i ██████████. I ██████████ var han til utredning for Bekhterevs sykdom. ██████████ var preget av ryggplager samt søvnapne, overvekt, skulderplager og knesmerter.

I ██████████ var klager involvert i en bilulykke hvor passasjerene i den andre bilen omkom. Etter dette skal klager ha fått tiltagende psykiske plager.

Krav om billighetserstatning ble fremsatt for Statens pensjonskasse (SPK) ██████████. Kravet ble avslått i SPKs vedtak ██████████. Krav om kompensasjon ble fremsatt ██████████.

Det er i anledning kompensasjonssaken innhentet en spesialisterklæring datert ██████████ fra spesialist i psykiatri Svend Ole Nielsen. Nielsen konkluderer med at klager fyller kriteriene for PTSD og tilbakevendende depressiv lidelse. Det er kun klagers PTSD som regnes for å ha årsakssammenheng med tjenesten. Klagers samlede psykiatriske medisinske invaliditet stipuleres til 25 %. Av dette tilskrives 15 % hans PTSD.

SPK avsto i vedtak 18. juni 2019 klagers krav om kompensasjon etter 65 G-ordningen. Dette da det ikke ble funnet sannsynliggjort at klager er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Som følge av at det forelå tidsnære bevis i saken, fant SPK at ordningens del I ikke kom til anvendelse, jf. presiserende tolkningsnotat datert 7. november 2014.

Advokat Nora Løvøi Bjørnstad påklagde vedtaket om kompensasjon på vegne av klager 26. juni 2019. I klagen anføres at det er årsakssammenheng mellom klagers plager og tjenesten. Det vises til at det foreligger to erklæringer som konkluderer med årsakssammenheng. Det anføres primært at kompensasjon skal innvilges etter 65 G-ordningen, subsidiært etter 35 G-ordningen.

SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre vedtaket og saken ble oversendt Klagenemnda for behandling. Klagers advokat deltok under nemndsmøtet via digital overføring. Det samme gjorde en representant for SPK. Klager deltok ikke.

## 2. Klagenemndas vurdering

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften) del I og II.

Rett på kompensasjon forutsetter i henhold til kompensasjonsforskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det fremgår av § 3 annet ledd at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det er klager som har bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng mellom tjenesten og psykiske plager er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014, hvor det heter:

*«Ved en anvendelse av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, i slike tilfeller kunne gi grunnlag for kompensasjon. Det forutsettes naturligvis at det ikke foreligger holdepunkter for at den psykiske belastningsskaden skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon.»*

*Tolkningsanvisningen rekker derfor ikke lenger enn forutsetningene for den. Hvis det foreligger tidsnære bevis som gir en forsvarlig bevisbedømmelse av årsaken til personellens plager, er man derfor utenfor området for tolkningsanvisningen, og her gjelder de alminnelige krav til bevis.»*

Formålet med de lempeligere krav til bevis, er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade under tjeneste.

Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om skadelidte er berettiget til en kompensasjon. I den sammenheng vil konsistensen i skadelidtes forklaring over tid ha særlig relevans, samt om skadelidtes forklaring om psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten uvedkommende årsaker til skadelidtes psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Der det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon. Foreligger nedtegnelser mv. som ligger tett opp mot tjenesten, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

Det fremgår videre av forskriften § 3 at for å legge til grunn årsakssammenheng, må det fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet etter mandat fastsatt av Forsvarsdepartementet. Hvilken vekt erklæringen får i bevisvurderingen vil avhenge av en nærmere vurdering av spesialisterklæringen, herunder hvilket faktisk grunnlag erklæringen bygger på.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelige krav til bevis, jf. forskriften § 4 a, hvor det fremgår at det er de bevistema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I. Utgangspunktet følger av de alminnelige erstatningsrettslige regler. Det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn.

Det skal foretas en fri bevisbedømmelse. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som skal fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s 1546 og Rt. 2010 s 1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet blir hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk lidelse.

Når det foreligger uklarhet om hvilke skader og lidelser som har oppstått og det er usikkerhet omkring årsaker til sykdomsutviklingen, må det foretas en avveining av de foreliggende bevis. Ved en slik bevisbedømmelse vil bevisene kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Det vises for så vidt til Rt. 1998 s. 1565 (Lie-dommen) og Rt. 2010 s. 1547 (Ask-dommen). På s 1572 i Lie-dommen fremkommer:

*«Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av en foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningene kan trekke i forskjellige retninger. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjonen. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på [...]»*

Dette er stadfestet i Askdommen, hvor det blant annet heter i premiss (44): *«Den tidsnære dokumentasjonen må tillegges størst betydning».*

Klager har tjenestegjorde i [REDACTED] fra mai til november [REDACTED]. Han har beskrevet at han har hatt en rekke traumatiske opplevelser under tjenesten. Nemnda anerkjenner at opplevelsene har vært traumatiserende og egnet til å gi klager psykiske plager. Nemnda ser også at ulykken klager var involvert i [REDACTED] var egnet til å revitalisere disse opplevelsene.

Når nemnda likevel er kommet til at kravet om kompensasjon avslås, er det fordi det ikke er sannsynliggjort at det er klagers psykiske plager som gjør at han faller ut av arbeid. Av sakens dokumenter fremgår det at det er klagers somatiske plager som gjør at han faller ut av arbeid. I likhet med SPK vil nemnda peke på at klager ble uføretrygdet i [REDACTED] som følge av somatiske plager, etter mange år med forsøk på attføring og rehabilitering. Tenker man tjenesten bort, er det på bakgrunn av den foreliggende dokumentasjonen sannsynlig at klager som følge av de somatiske plagene uansett ville ha falt ut av arbeid.

Ser man på det foreliggende journalmateriale fra tiden før og etter tjenesten, er det liten endring i klagers helsetilstand. Klager sliter med somatiske plager tett opp mot avreise til [REDACTED] i [REDACTED]. De samme plagene fortsetter etter tjenesten, helt til klager faller ut av arbeidslivet. Etter nemndas vurdering tilsier også dette at det ikke er psykiske plager som følge av tjenesten som er årsaken til klagers ervervsmessige uførhet.

De psykiske plagene som anføres å ha sammenheng med tjenesten nevnes første gang i [REDACTED]. Dersom ulykken i [REDACTED] førte til en revitalisering av opplevelsene fra [REDACTED], skjedde dette uansett etter at klager var falt ut av arbeid på grunn av somatiske plager.

Klagers advokat anfører at det ikke foreligger tidsnær dokumentasjon, og at ordningens del I (35 G) dermed kommer til anvendelse. Nemnda er uenig i dette, og finner derfor at ordningens del I ikke får anvendelse. Nemnda er av den oppfatning at det foreligger tidsnær dokumentasjon omkring klagers helsetilstand før og etter tjenesten, men at det i den tidsnære dokumentasjonen ikke fremkommer opplysninger om at klager hadde psykiske plager etter tjenesten.

Nemnda har ikke funnet at det foreligger årsakssammenheng mellom tjenesten og klagers ervervsmessige uførhet, og slutter seg dermed til SPKs vurdering.

Kravet blir etter dette å avslå.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 134 221,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 35 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen.

Nemnda er kommet til at kravet er noe høyt. Etter nemndas vurdering er 25 timers arbeid tilstrekkelig tidsbruk for forberedelse av saken. Dette da saken ikke skiller vesentlig fra andre saker når det gjelder dens omfang og kompleksitet. Nemnda er derfor kommet til at utgifter til juridisk bistand dekkes med kr 96 562,50 inkl. mva.

### **3. Konklusjon**

Klagen tas ikke til følge.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning klagen med kr 96 562,50 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

\*\*\*

Oslo, den \_\_\_\_\_

---

Nora Lund Lefdal  
Leder for klagenemnda